

ŽELEZAR

JESENICE, 20. novembra 1965
LETO VII

Poštnina plačana v gotovini
Številka 47

Dodajanje kisika zraku za plavž

Začela je obratovati nova kisikarna, ki ima tako zmogljivost, da trenutno kisik ostaja. Zaradi tega smo se odločili, da začnemo kisik dodajati zraku za plavž. Za to smo se odločili, ker so investicijski stroški za takšno napravo minimalni.

Kisik dodajamo v cevovod za hladen zrak pred kavperji. Imamo ročno regulacijo in registriramo vsakodnevno količino kisika. Kisik bomo dodajali v oba plavža, količina pa bo odvisna od količine preostalega kisika.

Na kratko bi opozoril na nekaj bistvenih stvari v zvezi s teorijo dodajanja kisika v plavž.

V kolikor ne moremo doseči v kavperjih iz kakršnihkoli vzrokov (slaba kvaliteta kupole, nizkokaloričen ali umazan plin) višje temperature zraka, dodajamo zraku kisik. Na ta način lahko reguliramo temperaturni režim v talilniku plavža. Z dodajanjem kisika dosežemo na eni strani znižanje deleža dušika v zraku, s tem se zmanjša količina inertnega plina, na drugi strani pa s povečanjem količine kisika v zraku pospešimo reakcije pred pihalicami in v ravlini pihalic. Istočasno se povešajo reakcijske temperature.

Ta dvig temperature je zelo pomemben, posebno v našem primeru, ker nam nadomešča izgubo temperature ob vpihovanju mazuta v talilnik plavža.

To se pravi, da z dodajanjem kisika dosežemo isto kot če bi zvišali temperaturo zraka v kavperjih. Na vsak način je dodajanje kisika v zrak smiselno le takrat, če ga imamo na razpolago dovolj in po sprejemljivi ceni.

Z dodajanjem kisika v zrak dosežemo občuten dvig storilnosti plavža. Na vsak način imajo enako kot pri drugih ukrepih tudi pri dodajanju kisika določene meje, ki so za različne pogoje različne.

V kolikor uporabljamo sam koks kot gorivo, lahko pride pri višjem odstotku kisika do motenj. Visoke temperature pred pihalicami lahko izenačimo z uporabo ogljikovodikov kot dodatnim gorivom v talilniku plavža. Poleg večjega dela vodika kot redukcijskega plina lahko s tem dosežemo tudi enakomeren hod plavža.

S povečanjem količine kisika v zraku se zmanjša kot drugače pod istimi pogoji

celotna količina zraka. Torej delež, ki je potreben za gorjenje koka in delež, ki je potreben za vplinjavanje ogljikovodikov. Pri normalnem hodu plavža brez dodatnih ukrepov se prenaša toplota iz cone talilnika na vsip v glavnem preko dušika kot nosilca toplote. Zaradi zmanjšanja volumna plina in s tem zmanjšanja količine dušika se zmanjšajo hitrosti plinov in se spremenijo temperaturna območja, tako po vertikali kot po horizontali, v jašku plavža. Dovede lahko tudi do tega, da se vsipni material v zgornjem delu jaška ne ogreje dovolj in lahko povzroči težave pri hodu peči. Tudi tu pomaga dodajanje mazuta, in sicer tako, da sproščeni vodik, ki je zaradi nizke viskoznosti bolj pronicljiv in ima ugodnejšo toplotno prevodnost, prenaša toploto na vsipni material.

Količina kisika dodanega zraku, je odvisna med drugim tudi od pogojev dela v plavžu ter od stopnje priprave vsipa in od sestave vsipa. Merilo za prenos toplote na vsipni material v jašku ni samo lastnost prenosa toplote od dvigajočih plinov (hitrost, temperatura, viskoznost in toplotno prevodno število), ampak predvsem fizikalno stanje vsipa (kosovnost in poroznost).

Generalna določitev količine dodanega kisika je prav tako nemogoča kot določitev količine dodanega mazuta.

Po dosedanjih spoznanjih odgovarja 1 volumskemu % dvig temperature zraka za okoli 100° C.

Na vsak način lahko pričakujemo pozitivne rezultate prav posebno z ozirom zato, ker bomo lahko kombinirali količino dodanega mazuta s količino dodanega kisika.

inž. Lado Šketa

Apnenice izpolnile letni plan 12.000 ton apna

Kolektiv apnenice je v torek, 16. novembra, ob 3. uri zjutraj dosegel 12.000 ton proizvodnje in s tem opravil svojo delovno nalogo za leto 1965.

V letošnjem letu smo imeli več nevšečnosti in težav kot v preteklem. Med najvažnejšimi sta bili obe poplavi, ki sta pretrgali pot med Brezovico in Jesenicami. Apnenec smo do tedaj dobivali direktno iz kamnoloma na apnenico, po poplavi pa smo ga morali v Podnartu nakladati na vagone. Ta način transporta nam je podražil apnenec za okoli 1.000 dinarjev pri toni.

Način prevoza še sedaj ni popolnoma rešen. Pred kratkim so začeli voziti preko edinega mostu, ki je po poplavah še ostal, v Otočah. Komunalno podjetje Radovljica je to dovoljenje dobilo, 13. novembra pa so do nadaljnjega tudi ta prehod prepovedali. Menimo, kakor tudi vsi ostali uporabniki teh mostov, da bi morali vsaj enega (v Radovljici ali v Podnartu) usposobiti za avtomobilski promet, saj se teh mostov poleg naše železarnice poslužujejo še Kropa, UKO, ISKRA in LIP, da ne govorimo o preskrbi prebivalstva na desnem bregu Save.

Kakor prejšnja leta so nam tudi letos v veliki meri pomagali pri izpolnitvi plana martinarna in elektropeč z rednim odvzemom in samotarna s kvaliteto opeke, da nam ni bilo treba izvesti remonta. Martinarna je redno odzimala apno, tako da zaradi prevelike zaloge apna apnenici v letošnjem letu nista obratovali le 8 ur, v lanskem letu pa še 79 ur. To sodelovanje med nabavnim oddelkom, martinarno, transportom in apnenico je v redu. Tudi ostalih zastojev je bilo malo. V glavnem so bila to redna čiščenja, prazniki, pomanjkanje plina in izostanki. Dobili pa smo nadomestne delavce iz skladišča koka ali prazilnih peči, tako največkrat ni bilo treba ustavljati peči. Brez zastojev smo delali samo v avgustu. Disciplinarnost je v glavnem zadovoljiva, največ so izostajali izposojeni delavci.

Kvaliteta apna je bila zelo dobra kot nam pričajo podatki iz OTK. MgO za 10 mesecev je bil na AP I 1,94 %, na AP II 1,78 %, žarizguba pa je bila na AP I 7,42 %, na AP II pa 8,45 %. Da je MgO nekaj višji kakor v lanskem letu (na AP I 0,36 %, na AP II pa za 0,19 %) je

vzrok neenakomerna sestava kamna.

S to kvaliteto je lahko martinarna popolnoma zadovoljna. Še bolj nas veseli, da so z našim apnom zadovoljni na novi ASEA peči, ki obratuje izključno z našim apnom. Če bi delala neprekinjeno, bi uporabila polovico naše proizvodnje. Včasih je bila kvaliteta apna tudi slabša. Vzrok je bil pomanjkanje plina, neočiščene srednje šobe oziroma gorilci in slaba granulacija kamna v peči, posebno v deževnem vremenu in ob blatnem drobnem materialu z Brezovice. Večkrat je bila krivda izrecno na pečnih delavcih. Pre-

malo so pazili in v peč zažigali dosti drobnega materiala, ki je vsip zatesnil.

Prepričani smo bili, da bomo morali letos prezidati AP II, po zadnji kontroli pa to zaenkrat še ne bo potrebno. Tako drži opeka na AP I že sedmo, na AP II pa že dvanajsto leto. Remont peči bi nas po lanskoletnih cenah veljal okoli 14 milijonov dinarjev, letos pa prav gotovo preko 20 milijonov. Dotrajanost opeke nam narekuje stalno pozornost, da bi nam pri trenutnem izpadu opeke ne zažarel plašč. Upamo in želimo, da do tega ne bo prišlo, ker stalno kontroliramo in opazujemo opeko pri opazovalnih odprtinah in na plašču samem. Zavedamo se, da je plan Železarne Jesenice popolnoma odvisen od prizadevanja vsakega posameznika na delovnem mestu, zato želimo še naprej tako delati, enako pa želimo vsej naši delovni skupnosti.

J. J.

Apneničarji delajo že za leto 1966

Ves kolektiv orodjarne je sodeloval

Brusilci na rafama brusilnih strojih v obratu Javornik I so se pri napornem delu večkrat pritoževali zaradi okvar in zastojev, kajti le s težavo so dosegali proizvodne naloge in obveznosti. Veliko težav in problemov s temi stroji so imeli tudi vzdrževalci iz orodjarne.

Opazili so, da je na jermenicah rafama brusilnih strojev precej pomanjkljivosti ter konstrukcijskih in tehničnih napak. Popraviti je bilo tudi treba osi, glave in puše pri brusilnih strojih. Niso se mogli zadovoljiti samo s pri-

trditvijo rafama brusilnih strojev, pač pa so hoteli vse navedene probleme orodjarji uspešno rešiti ter pomanjkljivosti odstraniti na željo brusilcev in tudi zaradi velikih potreb obrata Javornik I. Ugotovili so preveliko upora-

bo dragih krogličnih ležajev pri rafama strojih, ki so se izredno hitro izrabljali zaradi nepravilne konstrukcije in tudi zaradi velikih količin prahu. Veliko količino krogličnih ležajev so morali pred uvedbo izboljšave menjati vsakih 14 dni. Zaradi zamenjave krogličnih ležajev brusilni stroji niso obratovali, je bila proizvodnja tako zelo količine in kvalitete znižana. (Nadaljevanje na 8. strani)

Čelada — potrebno zlo

Dve leti je že, odkar je treba obvezno nositi čelade za zaščito glave. Marsikdo se še brani in zatrjuje, da je čelada neprimerna in da jo težko nosi. Mnogi pa so se že prepričali, kako potrebno je zaščititi glavo v naši železarni. Tudi delavec iz valjarne 2400, ki je v soboto z žerjavom prenašal zaboj izpod krožnih škarij, je imel čelado in verjetno je ne bo nikoli odložil pri delu. Opisati želim dogodek, ki nas opozarja, da moramo posvetiti tehnični varnosti veliko več pozornosti, pri tem pa ne smemo zanemariti osebne zaščite.

V valjarni 2400 so imeli v soboto, 13. novembra, redno tedensko popravilo. Okoli 13. ure je delavec z magnetnim žerjavom prenesel zaboj na določeno mesto. Ko je hotel odpeti verigo, mu je nenadoma padel z žerjava na glavo drog mejnega stikala, težak 35 kg, se odbil od čelade tako, da je zdrsnil ob telesu in mu raztrgal obleko. Drog je padel z višine 5 m. Vsi prisotni so bili sicer močno prestrašeni, vendar zadovoljni, da je prizadeti nosil čelado, ki ga je rešila poškodbe in morda celo smrti.

Pri preiskavi vzrokov nezgode smo ugotovili, da je bil vijak, ki zadržuje mejno stikalo, tako izrabljen, da je popustil.

Primer sem napisal zato, da bi služil kot opomin vsem tistim, ki se še niso privadili čeladi in še vedno mislijo, da je obvezno mošenje čelad le kaprica HTV službe in posameznikov v železarni.

Tudi na drugo zelo važno zadevo bi rad opozoril. Vijak je bil izrabljen, zato je prišlo do nezgode. Prepričan sem, da se vijaki te vrste češče obrabijo in da bi jih morali tudi pogosteje pregledovati. Pregledali naj bi jih pri dnevni kontroli naprav pred začetkom dela.

Tudi med rednimi ali izrednimi popravili moramo zahtevati, da vzdrževalci ne popravijo samo okvarjenih delov, ampak da naprave v tem času tudi temeljito pregledajo in vse obrabljene dele pravočasno zamenjajo.

Le z dobro vzdrževanim strojem in napravo bomo dobro in varno delali.

Franc Svetina

Nove naloge livnih posad elektropeči

V torek, 16. novembra, je bil kvalitetni sestanek livnih vodj elektropeči o nalogah akcijskega programa. Na obratovodstvu so se pomenili o prihodnjem kvalitetnejšem delu posadk v livni jami. Posebno pri elektrojeklu je pomembno, da so šarže dobro izdelanega jekla v peči tudi dobro odlite.

Pri starih majhnih pečeh je bilo mnogo lažje, ker je

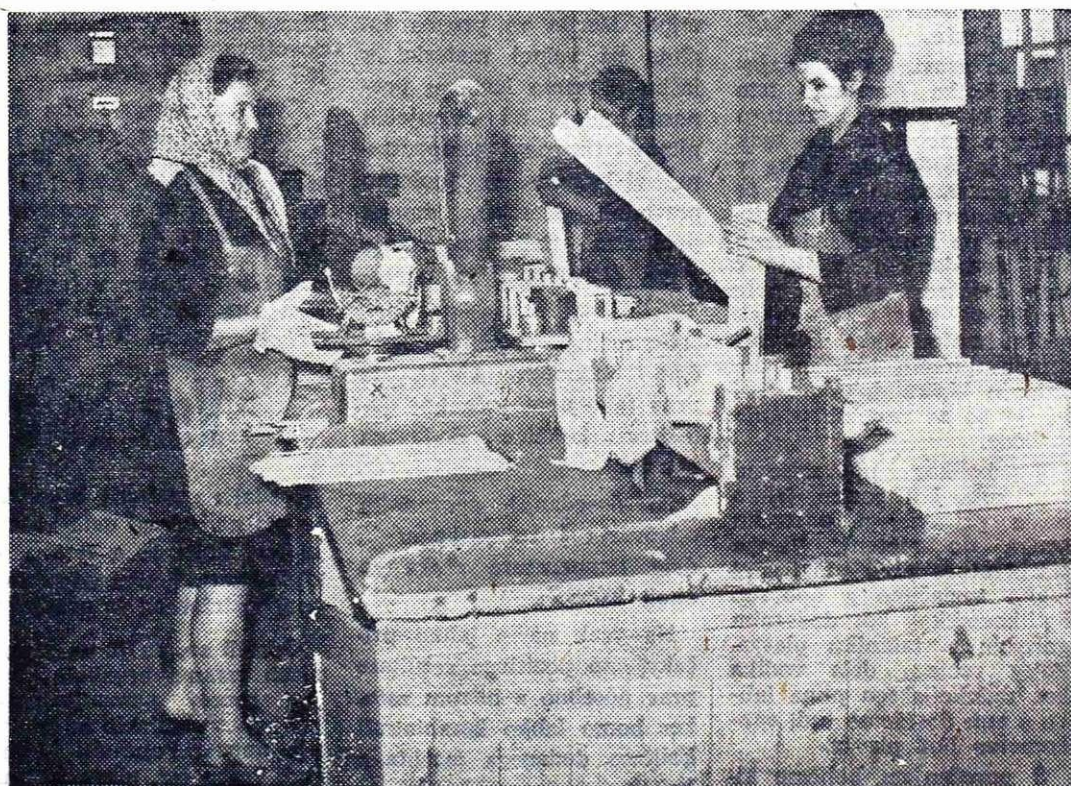
bilo jekla manj, pri novi ASEA peči pa so pogoji drugačni in so se težave povečale. Toda rezultati dosedanjega dela kažejo, da je v livni jami precej čimteljev, ki kvarno vpliva na boljše rezultate pri nadaljnji obdelavi elektro jekla.

Domenili so se, da bodo spremenili dosedanja načina dela pri pripravi livnih plošč. Posebno skrb bodo posvetili kokilam in skrbeli, da bo notranjost kokil dobro očiščena in da bodo dotrajane pravočasno zamenjali. Skrbeli bodo tudi za boljše montažo eksotermnih plošč, ki jih bodo nameščali v kokile izven livne jame. Pozornost bodo posvetili tudi accu-therm prašku, ki je večkrat vlažen. Važno je tudi vlivanje šarže v kokile, tako v glavah glede višine in hitrosti vlivanja. Ingote, vliete od vrha, bodo izločili iz proizvodnje. Pozornost bodo posvečali tudi pravilnemu označevanju ingotov, slačenju kokil, hlajenju in nakladanju na vožove.

S temi in še nekaterimi drugimi ukrepi ter razume-

vanjem vseh sodelavcev pričakujemo boljše uspehe.

M. M.

Delavski svet železarne je potrdil predlog za povečanje proizvodnje oplasnjenih elektrod

Poslovanje talilnic v oktobru

V oktobru so v martinarni znižali proizvodne stroške za 117.283.190 dinarjev. Planirali so 26.000 ton proizvodnje in plan presegli za 2.391 ton, tako da je skupna dosežena proizvodnja znašala 28.391 ton. Zelo razveseljiv je pri martinarni tudi nadaljnji premik v kvaliteto izdelkov. Tudi stimulacija pri osebnih dohodkih glede na proizvodno kvaliteto je ugodno vplivala in prinesla celotnemu kolektivu lepe dohodke.

Kvalitetni program	%	dejansko v oktobru %	pretekli mesec %
navadno jeklo	13,90	6,00	(7,50)
kvalitetno ogljikovo	71,60	62,90	(71,20)
kvalitetno nizko legirano	4,00	7,75	(7,80)
plemen. ogljikovo	6,60	16,72	(10,50)
plem. nizko legirano	3,90	6,63	(3,00)

Predvidevali so, da bo povprečna vrednost proizvodnje znašala 110.760 din na tono, dosegli pa so 113.696 din na tono (v septembru okrog 111.000). Tudi vložek je bil v primerjavi s planiranim dražji zaradi večje porabe dragega surovega železa in na drugi strani zaradi manjše porabe cenejšega starega železa. Vsa ostala predelava pa izkazuje v glavnem nižje stroške v primerjavi s planom.

PLAVŽ

Plavž je imel v oktobru rekordno proizvodnjo na obeh pečeh. To je bila tudi največja rekordna proizvodnja, odkar obratujeta oba plavža. K temu so pripomogle izboljšave v poslovanju, odkar dodajajo mazut ter lepo vreme, ki smo ga imeli v oktobru, razen tega pa še dobra ruda. Poleg izredno visoke

proizvodnje so imeli tudi izredno visok odstotek I. kvalitete. Visoka proizvodnja tekočega surovega železa pa je imela velik vpliv tudi na stroške martinarne, ker s tem znižuje porabo kalorij pri taljenju v SM pečeh.

V obratu plavž so v oktobru izdelali 12.397,7 t surovega železa v primerjavi z 12.241,2 tone, kolikor so jih izdelali v juliju 1954 in v primerjavi s planom za oktober, ko so predvidevali 10.570 ton. Kvalitetni procent pa je naslednji:

	Kvaliteta %			
	I.	II.	III.	IV.
plan	90,3	9,3	0,3	0,1
doseženo v oktobru	97,77	2,23	—	—
doseženo v septembru	(93,70)	(6,10)	(0,20)	—

Obe peči sta v oktobru dosegli znižanje stroškov v primerjavi s planom za 158 milijonov 312.095 dinarjev. Od tega predstavlja prihranek pri porabi koksa 95 milijonov dinarjev, ostalo vsoto pa so prihranili pri stroških predelave. Tudi prazilne peči izkazujejo v oktobru večje znižanje in sicer 17.070.191 dinarjev, predvsem zaradi večje proizvodnje kosovnega prazenca nasproti odsejanemu prazencu.

Elektropeč BBC je planirala 950 ton proizvodnje, izdelala pa 968,2 tone. Omenjene količine so tudi v okviru njenih zmogljivosti. Prav tako so dosegli 4.279.516 dinarjev nižje stroške pri legiranih odpadkih.

Pri ASEA peči so planirali 2.200 ton in izdelali 2.290,68 tone. To je še vedno manj kot znašajo zmogljivosti ASEA peči, zato ni čudno, če izkazuje zvišanje 4.577.365 dinarjev. ASEA peč ni obratovala v oktobru s polno zmogljivostjo zaradi pomanjkanja električnega toka.

Livarna ima 30.012.240 dinarjev nižje stroške, kar je izredno veliko v primerjavi z

mного večjimi obrati v talilnicah. V livarnah imajo največje znižanje v jeklovni in sicer 19.060.453 dinarjev in kovinolitarna v višini 7.267.333 dinarjev. V obeh primerih je pripomogla kvaliteta izdelkov, v kovinolitarni pa tudi izkoristek odpadnih surovin za vložek.

V celoti so talilnice dosegle rekordno znižanje stroškov in sicer 313.146.046 dinarjev. Tako lahko vidimo, kje so skrite notranje rezerve. V obratu plavž v izboljšanim načinu obratovanja, v martinarni v premikih v kvaliteto itd.

L.

Obvestilo

Po sklepu zasedanja sveta Krajevne skupnosti »Plavž« Jesenice bo razprodaja orodja in materiala servisa za vzdrževanje in popravila stavb v ponedeljek, 22. novembra 1965 od 9. ure dalje v prostorih bivših servisnih delavnic na Plavžu.

Krajevna skupnost
»Plavž« Jesenice

Dva nova inženirja metalurgije

Na metalurškem odseku oddelka za montanistiko Univerze v Ljubljani sta 8. novembra diplomirala za inženirja metalurgije naša sodelavca Miloš Piščanec in Marjan Demšar. Oba sta zaposlena v raziskovalnem oddelku. K doseženemu uspehu jima iskreno čestitamo ter želimo veliko delovnih uspehov na delovnih mestih!

Boljši izpleni in večja produktivnost

16. seje delavskega sveta DE valjarne 2400 se je udeležilo 14 članov. Najprej so pregledali izpolnjevanje sklepov prejšnje seje in ugotovili, da so bili vsi izpolnjeni, nato pa je obratovodja poročal o izpolnjevanju akcijskega programa. Na dnevnem redu te seje je bilo tudi poročilo kadrovske in disciplinsko-poravnalne komisije pri DS DE.

Glede odsotnosti z dela so ugotovili, da je bila v oktobru še vedno precej velika, člani kolektiva pa so izkoristili v precejšnji meri tudi dopuste. Bolj zadovoljni so z izplenom, ki se je v oktobru izboljšal in znaša 70,6 %

in je visoko nad predlagano višino v akcijskem programu. Da so dosegli znatno izboljšanje izplena, ima precejšen vpliv tudi flemanje bram. Predvidevajo, da bodo z obnovljeno flemarsko klopjo povečali obseg flemanja bram za 100 %. Tako kot z izplenom so zadovoljni tudi s produktivnostjo, ki je v oktobru znašala 193 kg na uro in moža. S tem so se zelo približali postavki v akcijskem programu, kjer je rečeno, da bo znašala produktivnost dela 200 kg na uro in moža.

Lep uspeh so dosegli v valjarni 2400 tudi glede prihrankov pri stroških. Tu so mišljeni prihranki pri porabi

valjev in kalorij pri krožni peči. Tudi pri potisni peči so porabili manj kalorij v primerjavi s septembrom, toda še vedno je poraba višja kot jo predvideva akcijski program. Obratovodja valjarne 2400 inž. Urbar je na seji tudi poudaril, da je za kolektiv tega obrata izrednega pomena, da so v letošnjem letu napravili velik premik v kvaliteti. Ob koncu svojega poročila je člane delavskega sveta seznanil še s trenutnim stanjem letnega proizvodnega načrta, ki znaša od 1. januarja do 1. novembra 78.700 ton, dosegli pa so 77.412 ton ali 98 %. V svojem poročilu je tudi poudaril, da opazajo v adjustaži precej površnosti in malomarnosti. Meni je tudi, da so kriteriji za ocenjevanje kvalitet preveč zaostreni.

V nadaljevanju seje je predsednik DS DE Janko Smolej opozoril, da je valjar na 2400 glede izplačevanja osebnih dohodkov spet med zadnjimi v železarni, medtem ko so nekateri neproduktivni obrati precej na boljšem. Glede te problematike je dal ustrezno pojasnilo tov. obratovodja, na kar je tov. Bajt povedal članom DS, da bodo v prihodnjem letu postavili kompletne škarje, modernizirali žerjav št. 1 in 5 ter namestili nove kabine in kompletno moderno inštalacijo. Ostale žerjave v valjarni 2400 bodo modernizirali pozneje.

Poškodbe pri delu

TALILNICE

MARTINARNA

Janez Zupan, pomočnik ponovčarja, je z železnim drogom čistil žlindro iz ponovce. Pri tem mu je kosček žlindre padel v oko in mu ga poškodoval.

Fikret Bešić, pomočnik čistilca preboda, je z grabilcem čistil livno jamo. Pri tem mu je grabilec poškodoval prste desne roke.

Franc Špitalar, pomočnik talilca, je stopil iz vložnega korita na kos rude in si pri tem izvinil levo nogo v gležnju.

ŠAMOTARNA

Ivica Akilov, čistilka kanalske opeke, je z lesenim kladivom nabijala odpadke na stolici. Pri tem je bila nespretna in se je udarila ob železni rob ter si poškodovala prst.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru mehanične delavnice Jesenice se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Anton Kac
mehanična del.
kovačnica

Delaj varno!

Zoran Krejčič

Hujša poškodba pri delu v hladni valjarni

V petek, 12. novembra, na dopoldanski izmeni je v hladni valjarni II. valjavec ojačevalnega stroja DARKO KRAKAR utrpel hujšo poškodbo pri delu.

Poškodovanec je ta dan kot običajno delal na svojem delovnem mestu pri ojačevalnem stroju. Ker je delovodja opazil, da na tem delovnem mestu Krakar ni polno zaposlen zaradi lažjega dela kot je običajno, ga je na prošnjo rezalca Siemag krožnih škarij, ki je imel ta dan izredno težko delo, premestil za pomoč rezalcu omenjenih škarij in posluževalcu stroja za navijanje odpadkov.

Pri obrezovanju hladno valjanega traku dimenzije 550 x 1,53 mm se je v prostoru med škarkami in zaščitno steno pred navijalnim vretenom nabirala večja količina odrezkov (odpadkov) kot je

to običajno. Naloga dodeljenega Krakarja je bila, da te odrezke z ročnim kavljem dolžine 1,40 m odstranjuje s tega kraja, od koder pa jih posluževalec stroja za navijanje odpadkov spravlja k svojemu stroju in jih povija.

Nenadoma je prišla zanka odrezka med vodilni valjček in trak pri odprtini zaščitne stene, skozi katero teče obrezani trak na navijalno vreteno. Zanka se je pri tem zagostila. Rezalec krožnih škarij je skušal zanko z ročnimi škarkami odrezati, kar pa mu ni uspelo, ker so bili odrezki predebili. Skočil je h komandni mizi in izklopil pogonski motor škarij oziroma navijalnega vretena in čakal, da se stroj ustavi. Istočasno se je vrnil Krakar k stroju in je hotel s kavljem potegniti zanko iz odprtine, ko se je pogonski stroj še vrtel in vlekel trak na navijalno vreteno. Pri tem je trak potegnil zanko in kavelj za seboj k navijalnemu vretenu. Poškodovanec je kavelj izpustil. Zaradi še vrtečega navijalnega vretena se je zožila druga zanka odrezka, v kateri je poškodovani stal z levo nogo, mu jo privzdignila do višine odprtine v zaščitni steni, pritislila ob rob premikajočega se obrezanega traku, ki mu jo je nad gležnjem odrezal, tako da se je držala samo še na koži.

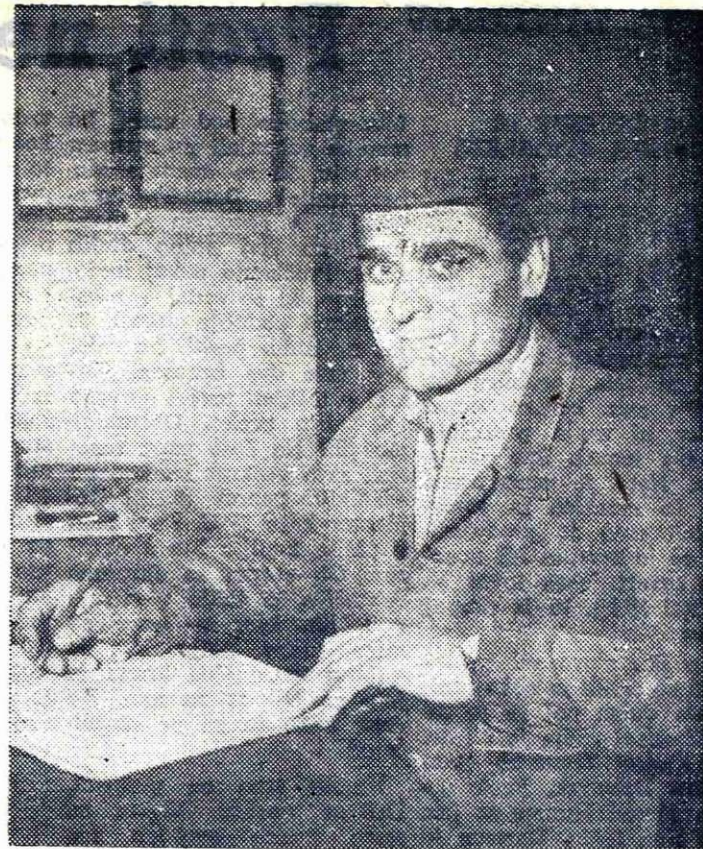
Poškodovancu so takoj nudili prvo pomoč. V zelo kratkem času so ga prepeljali v jeseniško bolnišnico, kjer so mu na žalost morali levo nogo odrezati.

Tako je zopet mlad štiriindvajsetletni delavec, poln volje za življenje in delo, postal žrtev majhne ne previdnosti, na kateri se moramo na žalost ostali učiti, da se kaj podobnega spet ne ponovi.

Ponovno o delitvi stanovanj

V prejšnji številki je tov. Likovič odgovoril na moje prvo pismo in omenil, da se v rednem roku za pritožbe, ki je bil določen, nisem oglasil. Res se nisem, ker sem bil ves ta čas na zdravljenju v jeseniški bolnišnici in še sedaj bolujem. Torej nisem temu sam kriv, ampak okoliščine, zato bi bilo verjetno prav, da bi po možnosti komunicirali to upoštevali. Ne morem razumeti, da v 15 letih zame pri tolikih novih stanovanjih ni bilo nikdar možnosti za dodelitev stanovanja. Pripomnil bi še, da si pred zadnjo delitvijo stanovanj komisija mojega stanovanja sploh ni ogledala, zato jo vabim, da si ga ogleda in potem sodi o upravičenosti moje prošnje. Če ni mogoče drugače, sem pripravljen nositi stroške sam.

Alojz Perjevič

Vlado Jurčič, delovodja na lahkih progah

Manjša posada, lažje delo in večja kvalitetna proizvodnja

Vsi člani delovnega kolektiva valjarne profilov na Javorniku se prav gotovo v polni meri zavedajo, da morajo prav sedaj v končni fazi boja za čim boljše izpolnitev planskih nalog vložiti čim več naporov.

Pri požrtvovalnem in napornem delu pa prav gotovo ne zaostaja delovodja VLADO JURČIČ, ki ni le vzoren proizvajalec, temveč se tudi redno ukvarja z novatorstvom, saj se zaveda izrednega pomena, ki ga imajo izboljševalni predlogi za izboljšano in večjo proizvodnjo. Tudi on je eden izmed tistih naših sodelavcev, ki vztrajno išče najboljše in najcenejše rešitve za nemoteno poslovanje.

Sredi letošnjega leta je predložil v oceno in izvedbo tehnično-izboljševalni predlog št. 1642, v katerem predlaga vgraditev dveh vodilnih žlebov na progi Ø 340 mm. Oba vodilna žlebova je v svojem predlogu tov. Jurčič namestil na drugem in tretjem ogrodju valjčne proge, in sicer zato, da bi koristila pri valjanju dimenzije tračnega železa od 55 do 80 mm.

Z vgraditvijo obeh vodilnih žlebov bosta delovni mesti

odveč, bistveno pa bo tudi povečana proizvodnja, olajšano delo na do sedaj najtežjem delovnem mestu in tudi prihranek pri stroških.

Valjavci so s to izboljšavo nadvse zadovoljni, ker je odpravljeno težko delo, ko so bili izpostavljeni vročini, železovemu prahu in hladilni vodi, medtem ko se sedaj valjanec valja pod najboljšimi temperaturnimi pogoji nemoteno. Boljša je tudi kvaliteta valjanca in večji izplen, proizvodnja pa je v 8 urah večja od prejšnjih 6.000 kg na 8.000 kg. Odkar so uvedli izboljšavo, ki jo je predlagal delovodja Jurčič, na tem delovnem mestu ni več poškodb pri delu.

Delovodju Vladu Jurčiču za njegovo uspešno prizadevanost iskreno čestitamo z željo, da bi bil tudi v bodoče med vodilnimi novatorji v našem železarskem kolektivu.

Žuro

Prezimovanje lončnic

V torek, 23. novembra, ob 19. uri bo v šolski sobi železniške postaje na Jesenicah predavanje: PREZIMOVANJE CVETLIC — LONČNIC. Prepričani smo, da je na Jesenicah veliko ljubiteljev cvetlic, posebno pa še članov Hortikulturnega društva, ki jih to zanima. Predavanje organizira Hortikulturno društvo Jesenice. Predavatelj Anton Krušnik bo pripovedoval o pravilni negi lončnic in o tem, kako hraniti že bolne rastline do spomladi, ko ni več nevarnosti zaradi mraza, pomanjkanja svetlobe in hrane.

Proti neosvojeni gori

(NADALJEVANJE IZ
PREJSNJE STEVILKE)

17. avgusta smo že zgodaj pokonci, ker gre na pot glavina. Da bi potekalo vse normalno, je bila potrebna zelo dobra organizacija. Na dvorišču se je zbralo že veliko nosačev. Z vodjem nosačev sva vsakega nosača posebej zapisala, problem pa je bil v tem, ker se večina nosačev ni znala podpisati, zato sva jemala kar prstne odtise. Nato je vsak nosač dobil še markico in tovor. Izplačali smo še predujem. Tako se je zvrstilo 140 nosačev s tovari. Vsak tovor pa je tehtal 30 kg, to je skupaj 4.200 kg.

Se težko slovo od tovaršev, ki so ostali za nekaj dni, in naša dolga pot se je začela. Začasni vodja je bil dr. prof. Andrej Zupančič, člani pa Ciril Debeljak, Pavle Simenc, Metod Humar in jaz. Izhodiščna točka Dharam je

bila globoko pod nami, ko smo se vzpenjali po strmih pobočju, ki se imenuje Mahabharatlek. Domačini pravijo, da v gozdovih Mahabharatleka živi polno divjih zveri. Prečkamo nekaj hudournikov, ki so sedaj v monsumskem obdobju narasli in jih ni lahko preiti. Le ozka brv veže dva bregova. Nosači s težkimi tovari spretno telovadijo preko. Občudujemo jih! Na čase pada tople dež, zato večkrat sežemo po dežnikih. Čeprav dežuje, toplota kaže 35° C. Znoj nam v obliki kapljic lije z obrazov. Ob stezici so skromne domačije, ki tičijo v strmih pobočjih, kjer so posejana sama riževa polja. Riž je njihova nacionalna hrana in jejo ga trikrat na dan. Ne vem, kako se ga ne naveličajo?

Kmalu smo na grebenu, 1200 m visoko. Od tu se steza prične spuščati na-

vzdol. Pri prvih hišah se kolona ustavi. Zvemo, da je to vas Darapani, kjer bomo prenočili. Zvezni oficir, ki je dodeljen odpravi, uredi, da prenočimo v vaški šoli. Na pogled stavba ni preveč mikavna. Znotraj so prostori z ilovnatimi tlemi in tudi stene so ometane z ilovico. Prostore deli med seboj ograja iz trsja. Klopki sploh ne poznajo, le na pol podrta miza stoji sredi prostora. Napihnil smo blazine in utrujeni od hude vročine zaspali. Naslednji dan je Metod izjavil, da ni zatislil očesa, ker je vso noč razmišljal o kačah, katerih tu ni malo. Najbolj se boji kober, saj je njihov ugriz smrtonosen.

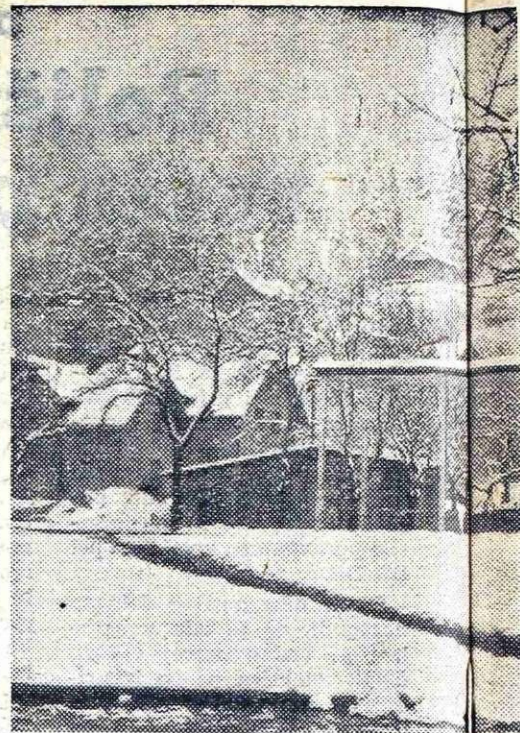
Naslednji dan so nosači že ob 6. uri odrinili naprej, ker vedo, da čez dan ob hudi vročini ne pridejo daleč. Spustili smo se navzdol do kalne reke Tamur, ki izvira iz osrčja Himalaje, tam, kamor smo namenjeni mi. Kmalu smo pri železnem višjem mostu, ki so ga zgradili Angleži. Dolg je kakih 100 metrov, širok pa toliko, da se dva komaj srečata. Na drugi strani smo plačali prehod po 10 paesov na osebo. Tu je polno čajank. Radi segamo po toplem čaju, ki je svojevrstnega okusa. Čaj pripravijo tako, da v kozarec naližejo malo bivoljega mleka, v cedilo pa dajo njihov znani čaj in zalijejo z vročo vodo. Še malo sladkorja ter popra in čaj je gotov. Sedaj, ko smo ga vajeni, se nam zdi boljši od našega.

Nekaj časa nas je pot vodila ob strugi Tamurja, nato je zavila strmo v breg. Vročina je nepopisna, tudi do 35° C v senci. Sedel sem v senci košatega drevesa. Mimogledno mene so hodili nosači s težkimi tovari. Za nekatere

bi sodil, da so stari 13 let. Po postavi so manjše rasti, toda zelo utrjeni. Za borih 10 Nr (nepalskih rupij), to je približno 1600 dinarjev, nosijo po ves dan, od tega zaslužka pa se morajo še sami hraniti. Bore malo jim ostane za njihove številne družine!

Proti večeru, ko se sence skrijejo za gorami, mnogo bolje hodimo. Predno se stemni, smo v Dankuti. Ena sama ulica vodi v strmino. Ob straneh je polno prodajalnic, ki so mnogo bolj urejene kot dosedanje. Tudi ljudje so solidno oblečeni, nekateri celo evropejsko. Povsod, kamor pridemo, nas domačini z zanimanjem ogledujejo. Da ne bi v temi iskali prostora za naše šotore, so nam policaji ponudili svoje prostore. Prenočili smo tam, kjer so včasih neposlušneži. No, glavno je, da imamo streho nad glavo. Naslednji dan je pot znosnejša, saj je sonce skrito za oblaki. Srečevali smo skupine živopisno oblečenih ljudi, ki so hiteli na bazar (semenj) v Dankuti. Ženske so bile oblečene v znamenite sarije (platno v raznih barvah, ki ga ovijejo okoli telesa), moški pa so nosili hlače iz tankega belega platna, preko njih pa srajce, ki segajo do kolen. Za te kraje primerno oblačilo, saj jim vroče podnebje tako narekuje. Na bazar nosijo raznovrstne domače pridelke: kokoši, jajca, koruzo itd., za ta denar pa si običajno kupijo industrijske izdelke: petrolejske svetilke, kuhinjsko posodo, nakit itd. Ustavili smo se ob bistrem potočku. Vsi smo tu, le Andreja še ni.

(DALJE PRIHODNJIČ)

PA BREZ 2

Verjetno ste že uganili, zakaj je objavljena ta lepo urejena okolica, posebno del ob glavni cesti, ki je asfaltirana, toda kljub temu se na njej seje trava. Kaj naj še zapišemo ob tem? Prvo je še to, da je nekdo napel žico, vendar so sicer na naši sliki še ni, in tako obšli žico. Za javno razkazovanje naše kulturne ravni.

Pismo iz JLA

Bralcem »Železarja« pošiljam lep pozdrav v imenu Iz stanovanjskih b vseh Jeseničanov, ki služimo vojaški rok v Banja Luki. Domotožje se je že umaknilo, zato pa se ukvarjamo z drugimi zadevami. Ustanovili smo pevski zbor, s katerim smo že dosegli lep uspeh, sicer pa se radi udeležujemo v športni dejavnosti.

Banja Luka je lepo mesto, ki se sestoji iz starega in novega dela. Stari del je stisnjen ob reki Vrbas, novi del pa se razvija naprej po

mo na dva glavna dela: zgornji, ki ju vidiš razdeljeno v debeljšo črto. V zgornjem delu je obzidan z visoko ognjeno opeko, je delovni prostor, v rega zakladamo staro železo i delj oziroma vlivamo grodelj, uporabljamo raztaljenega. V prostoru tudi kurimo z mazut plinastim gorivom, zato imajo posebne gorilce, ki od jajo vrsti goriva. Zaradi zgor goriva nastane v tem prostoru soka temperatura, ki omogoča ljenje starega železa ter gro

Peter: Kakšna je najvišja temperatura v tem delu Siemens-nove peči?

Oče: Temperatura, ki nastane v delovnem prostoru te peči, med najvišje v železarski industriji. Ob koncu procesa ima raztaljeno železo temperaturo okoli 1620° C, visno od njegove sestave, mi ko doseže temperatura notranost oboka in zadnje stene tu 1700° C.

Peter: To je zelo visoka temperatura, ki si jo kar težko predstavljam. Kako, da se ne stal opeka, s katero je zgornji del obzidan?

Oče: Že ko sva govorila o c

Avtor prispevka in udeleženec himalajske odprave Pavel Dimitrov

12. nadaljevanje

Peter: Ko hodim po cesti mimo železarne, vidim tudi skladišče starega železa, kjer so zaposleni delavci pri različnih delih, kar je verjetno povezano z uporabo starega železa kot vložka za Siemens-Martino peč. Ali mi lahko poveš nekaj o tem njihovem delu?

Oče: Če se spomniš nazaj na proizvodnjo grodelja, sem ti takoj v začetku povedal, da je treba železno rudo pred uporabo najprej pripraviti. Isto velja tudi za staro železo, čeprav je način priprave drugačen kot pri železni rudi. Vendar je lahko staro železo takoj primerno za uporabo, če ima primerno obliko in težo. Za nakladanje v korita, s pomočjo katerih zalozimo staro železo v Siemens-Martino peč, morajo imeti posamezni kosi starega železa določene mere, ki odgovarjajo meram korit. Če so kosi preveliki, jih moramo zrezati s plamenskimi rezalci ali na posebnih velikih škarnjah. Če pa je staro železo prelahko, na primer zelo tanka pločevina, ki ima istočasno veliko prostornino, potem bi bila teža starega železa naloženega v korita premajhna. Zato moramo takšno staro železo stisniti na velikih sti-

skalnicah v pakete, ki imajo takšno velikost, da jih lahko naložimo v korito, istočasno pa tudi večjo težo. Na skladišču starega železa vidiš tudi žerjave, ki s pomočjo magnetov ali grabilca razkladajo vagonne in nakladajo korita, kjer pa pomagajo delavci s tem, da staro železo odgo-

Plamensko rezanje starega železa

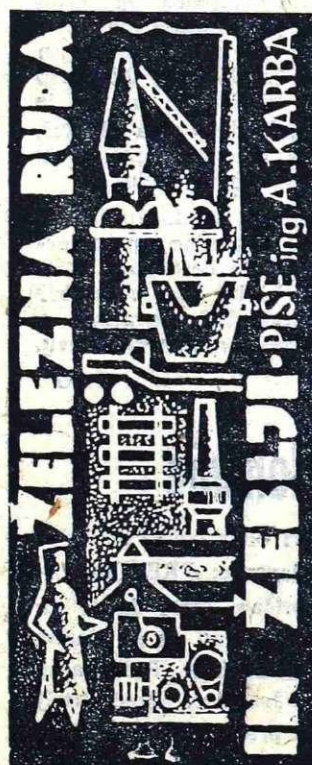
varjajoče ravnaajo. Zato delajo v skladišču starega železa delavci, ki režejo s plamenskimi rezalci, ali na škarnjah stiskajo pakete, ravnaajo staro železo v koritih in vozijo žerjave.

Peter: Torej osnovni surovini za Siemens-Martino peč sta grodelj in staro železo v hladnem ali raztaljenem stanju. Ali je potrebno še kaj?

Oče: Važno je še apno, ki služi podobno kot pri procesu v plavžu apnenec za tvorjenje pravilne sestavine žilindre. Poleg tega potrebujemo tudi zlitine železa z različnimi elementi kot so mangan, silicij, krom in drugi, ki služijo za dodajanje raztaljenemu jeklu, da dobimo zaželeno kemično sestavo. Končno je za obratovanje Siemens-Martino peči potrebno še gorivo in sicer mazut ali pa eno izmed plinastih goriv.

Peter: Kako izgleda Siemens-Martino peč?

Oče: Konstrukcija te peči je za tistega, ki se s proizvodnjo jekla podrobno ne ukvarja, precej zapletena. Zato sem ti pripravil skico, ki skuša brez podrobnosti podati vsaj osnovne konstrukcijske poteze te zanimive peči. V bistvu jo deli-

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu na Jesenicah

Pretekli petek je bilo v Ljubljani dokončno sklenjeno, da bodo tekme C skupine za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu na Jesenicah. O tem so se pomenili predstavniki organizacijskega odbora iz Ljubljane in organizacijskega pododbora na Jesenicah. Ljubljano je zastopal tov. Leopold Krese, Jesenice pa predsednik občinske skupščine tov. Ludvik Slamnik, ki smo ga zaprosili, da je odgovoril na nekaj vprašanj o tem posvetu.

»Ali nam lahko poveste nekaj podrobnosti o petkovem posvetu?«

»V orientacijskem gradivu za izvedbo svetovnega prvenstva v hokeju na ledu so bili pogoji precej strogi in zahtevni. Tako smo že na prvi pogled videli, da so s finančne strani za nas Jeseničane nesprejemljivi. Za vsako tekmo A skupine morajo pododbori plačati odboru v Ljubljani za pokritje stroškov 1.800.000 dinarjev za tekme od 1. do 4. mesta in 1.500.000 dinarjev za tekme ekip od 5. do 8. mesta. Za tekme v B skupini, ki jih igra Jugoslavija, 1 milijon dinarjev, za vse ostale tekme v tej skupini pa 800.000 dinarjev. Za vsako tekmo v C skupini je treba plačati 200.000

dinarjev, poleg tega pa mora organizator plačati po pravilih LIHG še 4% od celotnega inkasa. Če bi hoteli na Jesenicah prevzeti vse tekme B skupine, bi morali tako odšteti osrednjemu odboru v Ljubljani kar 24 milijonov dinarjev, torej vsoto, ki jo ne bi spravili skupaj s še tako dobro propagando in obiski na tekmah. Na tekme A skupine sploh ne moremo misliti, ker nimamo pokritega drsališča. Po daljšem pretresu smo se odločili za pot v Ljubljano, da bi se pogovorili o sprejemu C skupine in nekaterih naših pripombah na orientacijski program. V razgovoru smo dosegli precej, lahko bi rekli skoraj vse, kar smo zahtevali in tako tudi sklenili, da pododbor za svetovno prvenstvo na Jesenicah prevzame izvedbo tekem v tekmovalni C skupini pod naslednjimi pogoji:

— osrednji odbor v Ljubljani bo prepustil našemu pododboru znesek za reklamne panoje, ki jih bodo namestili na ograjo na površini 96 m² in skupni vrednosti 9 milijonov dinarjev;

— brezplačno bo osrednji odbor prepustil tekmo B skupine Jugoslavija : Avstrija;

— tudi prijateljsko srečanje pred svetovnim prvenstvom med Kanado in Jesenicami bo na Jesenicah s tem, da plača naš pododbor osrednjemu odboru pol milijona dinarjev. Povrnili bomo tudi prevozne stroške in nudili ka-

nadskim igralcem enodnevni penzion (tekma bo predvidoma okoli 20. februarja.)

Domenili smo se tudi za cene vstopnic za tekmo Jugoslavija : Avstrija, ki bo na Jesenicah. Vstopnice bodo po 1.000, 600 in 200 dinarjev. Za tekme C skupine pa bodo veljale cene 500, 300 in 100 dinarjev. Za glavne sodnike vseh tekem na Jesenicah nosi stroške osrednji odbor v Ljubljani. Nas bremenijo stroški za izvedbo C skupine po mednarodnih pravilih, ki veljajo za organiziranje turnirjev svetovnega prvenstva. Ti pogoji so zelo ugodni, zato smo se odločili, da sprejmemo C skupino, seveda pa bo o tem še sklepala Skupščina občine Jesenice na eni izmed rednih sej.

»Kaj ste in kaj boste napravili glede gostinstva in turizma v času svetovnega prvenstva?«

»Zavedamo se, da bo priliv tujih turistov v tem času izredno velik in da bomo le tež-

(Nadaljevanje na 7. strani)

BEZ ZAMERE

bjavljena ta slika. Zgradili smo nov zdravstveni dom, b glavni cesti in ga zasejali s travo. Do vhoda vodi temu s si pešci utrli svojo pot kar čez trato s po- ob ten? Prav gotovo nam to ne dela časti. Zanimi- o, vendar so ljudje takoj našli drugo stezo, ki je bšli žito. Zakaj tak odnos do lepega, zakaj tako ravni?

JLA

banjaškem polju. Z velikim zanimanjem prebiramo novice z Gorenjske in držimo pesti, da bi tudi pri vas gospodarska reforma čim bolj uspela. Želimo, da bi se kmalu pokazali sadovi ter da bi naši delovni ljudje lahko še z večjim zadovoljstvom gledali na prehojeno pot in da bi bili zadovoljni. Ob koncu še lep pozdrav našim hokejistom s trikratnim športnim: hura, hura, hura. Želim, da bi še vnaprej pogumno in z veliko voljo tekmovali in dosegali uspehe.

Marjan Drolc
Banja Luka

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transportnega oddelka se iskreno zahvaljujem za obisk v bolnišnici in za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času moje dolgotrajne bolezni. Enaka zahvala velja tudi sindikalnemu odboru železarne ter vsem sodelavcem transportnega oddelka, ki so prispevali svoj delež.

Valentin Rejc
Golnik

Dopisujte v »Železarja«

Ludvik Slamnik, predsednik pododbora za »Hokej 66« na Jesenicah

na dela: zgornji in vidiš razdeljena z zgornjem delu, ki soko ognjeodporno i prostor, v kate- taro železo in gro- amo grodelj, če ga taljenega. V tem imo z mazutom ali m, zato moramo rilce, ki odgovar- Zaradi zgorevanja tem prostoru vi- a, ki omogoči ta- leza ter grodlja. je najvišja tempe- lu Siemens-Marti-

ra, ki nastane v ru te peči, spada elezarski industri- esa ima raztaljeno okoli 1620° C, od- sestave, medtem eratura notranjih nje stene tudi do

lo visoka tempe- kar težko pred- a se ne stali tudi : zgornji del peči

govorila o ognje- vzdržni opeki, sem ti povedal, da jo imamo več vrst, ki jih uporabljamo v različne namene. Za ta del Siemens-Martinove peči uporabljamo magnezitno in krommagnezitno opeko, ki preneseta te visoke temperature.

Peter: Če se prav spominjam, je ta opeka čokoladno rjave barve, ki sem jo že videl pri prevažanju v železarni. Kako pa spravijo staro železo v peč?

Obe: V ta namen ima vsaka peč na sprednji strani vratica in sicer manjše po tri, večje pa tudi po pet. Skozi ta vratica vozimo v delovni prostor peči s pomočjo posebnega stroja, ki ga imenujemo vlagalni stroj, korita, naložena s starim železom ali mrzlim grodljem in jih stresamo na dno peči. Prav tako vlivamo skozi vratica po posebnem žlebu raztaljen grodelj iz ponovce, ki jo pripeljemo s plavža. Dno peči je izdelano iz sintermagnezita in je izoblikovano tako, da se steka jeklo proti spodnjemu delu v sredini zadnje stene, kjer imamo prebodno odprtino. Skozi to odprtino, ki je dobro zaprta, izpustimo po končanem procesu raztaljeno jeklo preko žleba v ponovco, da ga potem odlijemo v kokile. Vendar o vlivanju

jekla bova še govorila.

Peter: Vse, kar si mi do zdaj povedal o zgornjem delu Siemens-Martinove peči, je lepo razvidno iz skice. Zdaj me zanima še spodnji del.

Obe: Pri spodnjem delu ti padeta najbolj v oči dva velika prostora, na vsaki strani peči po eden. Imenujemo ju komore in imata podobno nalogo kot kavperji pri plavžu.

Peter: Torej ogrevata zrak, da prihranita na gorivu.

Obe: Pravilno si povedal. V obeh komorah je na poseben način zložena ognjevzdržna opeka, ki jo ogrevajo vroči dimni plini, ki izhajajo iz delovnega prostora preko kanalov do komor in potem naprej do dimnika. Ko je ena komora dovolj ogreta, obrnemo proces kurjenja iz ene na drugo stran. S tem prehajajo vroči dimni plini skozi drugo komoro in jo ogrevajo, skozi tisto, ki smo jo prej ogrevali, pa prehaja hladen zrak, ki se pri tem ogreje, preden pride do gorilcev v delovnem prostoru peči. Tako obračamo smer kurjenja na približno dvajset minut in izmenoma ogrevamo ter hladimo vsako izmed obeh komor.

Peter: Zanima me, kako spremeni smer kurjenja?

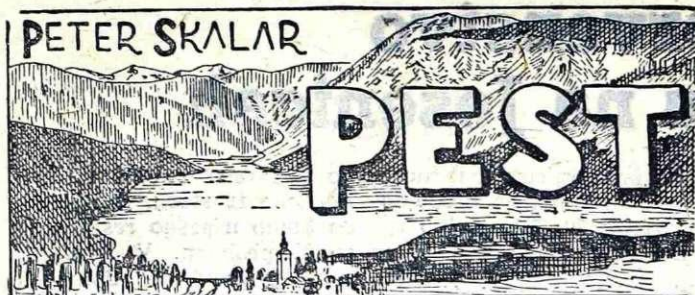
Obe: Za ta namen imamo v spodnjem ustroju posebno napravo, ki jo vidiš označeno na skici in deluje na električni pogon. Preden pridejo dimni plini do dimnika in od tam v ozračje, gredo skozi to napravo, prav tako pa tudi zrak, ki ga potrebujemo za zgorevanje.

Peter: Če sem prav razumel, obstoja določena razlika med ogrevanjem zraka, dimnimi plini in zgorevanjem pri plavžu in Siemens-Martinovi peči. Ali imam prav?

Obe: Razlika je kar precejšnja. Zrak ogrevamo pri plavžu v kavperjih, ki jih posebej kurimo s plavžnim plinom, medtem ko uporabljamo pri Siemens-Martinovi peči samo dimne pline in s tem izkoristimo njihovo občutno toploto, ki bi sicer vsa odšla skozi dimnik v ozračje. To je možno zaradi tega, ker so ti dimni plini zelo vroči, medtem ko je plavžni plin, ki izhaja na žrebu plavža, sorazmerno hladen. V tem je tudi glavna razlika med obema vrstama peči, kajti plavž je jaškaša peč, kjer imajo plini na razpolago dolgo pot od pihalice do žreba, da lahko ogrevajo pri tem vsip in se ohlajajo. Siemens-Martinova peč spada med ognjiščne peči, za katere je značilno to, da odhajajo

dimni plini iz njih zelo vroči, ker imajo zelo kratko pot v samem delovnem prostoru, tako da se bistveno ne ohladijo. Druga razlika je v količini zraka, ki ga dovajamo v plavž in Siemens-Martinovo peč. Pri plavžu več, da je bila zelo velika, ker je tudi koksa, ki zgoreva, veliko ter dovajamo zrak s posebnimi vetrili. Pri Siemens-Martinovi peči potrebujemo goriva znatno manj, zato je tudi potreba za zrakom znatno manjša in ga dovajamo v peč z ventilatorjem na električni pogon. Razen tega veš, da plavžni plin uporabljamo kot gorivo tudi drugod, medtem ko so dimni plini Siemens-Martinove peči neuporabni za drugo kot da jih toplotno izkoristimo za ogrevanje zraka in včasih tudi za proizvodnjo pare v posebnih napravah. Končno moram omeniti še razliko v temperaturi raztaljenega grodlja in jekla. Prvi teče iz plavža ogret na temperaturo okoli 1300° C, medtem ko ima jeklo temperaturo kot si že prej slišal okoli 1620° C.

(Op. ur.: Skico SM peči bomo objavili v prihodnjem nadaljevanju)

45. nadaljevanje

Messner je vstal in osorno ukazal Hannu: »Gospod Hauptman, prosim ukazite, naj poročnik zapusti sobo!«

»Saj grem sam. Nič se ne trudite, gospod major! Sokoljak in oni drugi, ki me je nagnal prezebat na Pšinec, pa le ne vesta, koliko banditov je v teh hribih.« Odšel je in zapahnil vrata za seboj.

»Zdi se, da je Eisberger nekaj popil,« je dejal Hann, da bi omogočil ponovni razgovor.

»Jager, poročajte o posodi in hrani, ki ste jo našli!« je ukazal Messner.

Jager je naštel zelo podrobno, kaj vse so našli v planini in Messner je poslušal zelo pazljivo.

»Po pogovoru ostanita z gospodom Sokoljakom tu,« mu je naročil.

»Gendarmeriemeister, ali sodite, da bodo odslej banditi bolj previdni in jih bomo težje odkrili?« je vprašal Kaiserja.

Orožnik se je naveličano pretegnil in odvrnil:

»Pohod in tale raport nista potrdila mojega prepričanja, da so bili na Pšincu res kdaj kakšni banditi. Če so bili in so vedeli, kdaj jim je iti, da se ne bomo srečali, niti ni potrebno, da bi bili v prihodnje bolj previdni.«

»Z vami je skoraj tako težko kakor z Eisbergerjem. Zapomnite si, Feldwebel! Žandarmerija bo v bodoče morala narediti zelo veliko. Zlasti vaša žandarmerijska postaja bo morala napraviti mnogo več in vi ne boste smeli loviti samo vaških pobalnikov.«

»Mislim, da bo moja orožniška postaja lahko naredila ne le več, ampak vse. Vendar šele takrat, kadar bodo banditi postali bolj nasilni, kadar bodo res kaj ogrožali in ko bodo prihajali na muho mojega mitraljeza.«

»Ne bodite no tako kratkovidni, Gendarmeriemeister,« ga je zavrnil Messner. »Tokrat smo bili torej spet prepozni. Po vašem mnenju, Jager, samo štiriindvajset ur. Brezuspешni napor in nepotrebno razkritje, s katerim se banditi lahko okoristijo. Če so slišali streljanje ali bodo kako drugače zvedeli, da smo jih iskali na Pšincu, bodo poostriili svojo previdnost. Vendar bomo tudi mi napeli svoja ušesa. Zagotavljam vam, gospodje, da bo naslednji pohod uspešen. Gospod major, čez petnajst minut pridejo PW. Želim, naj bo moštvo dotlej pripravljeno. Vidva, gospod Sokoljak in Jager, pa ostanita še malo.«

Hann in Kaiser sta razumela, naj odideta in obema je bilo zelo prav, da so še kar hitro opravili tudi ta del policijskega prijema. Ko so ostali sami, je Messner pozval Jagra in Sokoljaka, naj sedeta k mizi. Staknili so glave in govorili pritajeno.

»Eisberger je namigoval, da so bili razen banditov na planini še neki ljudje,« je začel oštevati Jagra. Njegove besede je bilo mogoče razumeti takole: Če se že na prismojenega Gendarmeriemeistra ne morem zanesti, bi vsaj ti moral natanko vedeti, kdo se klati v krajih, ki so tvoji in jih moraš nadzirati.

Jager je skušal dopovedati, kako čisto nemogoče je nadzirati gibanje ljudi, če občinsko uradništvo, orožništvo in ljudje v hotelih niso strogi pristaši novega reda. »Vsak dan sproti se lahko prepričate, kako se da sodelovati s Kaiserjem. In ne mislite, da sta komandirja v Althamerju in Mitterdorfu kaj boljša,« je dejal.

»Pustimo to plat!« je rekel Messner. »Trenutno so tu in dokler traja vojna, nimamo kaj prida izbire. Če ne bo mogoče urediti teh stvari, dokler se naš napor stopnjuje, jih bomo še kako lahko, ko se bomo po vsem tem oddahnili. Takrat tukaj ne bo prostora za Kaiserje in podobne. Vendar moramo zatreti banditsko golazen kljub temu in čim prej. Kaj predlagata?«

Jager in Sokoljak sta boščala skozi okno.

»Vidim, da sta preutrujena,« je rekel Messner. »Poslušajta! Najprej vi, Jager! Prej ste rekli, da so bile v praproti štiri udrtime. Je bilo to res?«

»Da,« sta pokimala oba.

»Vidva vesta, da je v vajinem revirju pet banditov. Štirje leže na Pšincu, eden je sam. Kdo bi utegnil ležati drugje?«

Jager in Sokoljak sta se naivno spogledala. »Kdo, Godec...?«

»Da, zanesljivo. Godec leži nekje drugje. Kje?«

Agent in graničarski podoficir sta molčala.

»Kje, recita vendar! To ni težko uganiti.«

Odbojkarji v Skopju

Pet vprašanj DUŠANU PREŠERNU

V ponedeljek so se vrnili iz Skopja jeseniški odbojkarji, ki so sodelovali na kvalifikacijskem turnirju za uvrstitev v zvezno ligo. Pri tem niso uspeli. Kako je bilo v Skopju, pa pripoveduje Dušan Prešeren.

»Kako ste potovali v Skopje?«

»Kljub temu, da smo potovali z ekspresnim vlakom, se nam je prilegel odmor v rekreacijskem centru (Saraj v Skopju, kjer je vsak izmed nas dobil svojo sobo s kopalnico.«

Dušan Prešeren

»Kako je potekal turnir?«

»Žreb nam je bil naklonjen. V petek smo igrali s Kvarnerjem in izgubili s 3:0, v soboto dopoldan je bil naš nasprotnik Student iz Novega Sada, ki nas je premagal s 3:1. To je tudi edina tekma, o kateri lahko rečem, da smo bili enakovredni nasprotniki, kljub temu, da smo izgubili srečanje. Zvečer smo se pomerili z domačim Vardarjem. Premagali smo ga s 3:1. V nedeljo na zadnji tekmi smo izgubili z Jedinostvom prav tako s 3:1. Igrali smo zelo slabo. Vsa srečanja so bila v telovadnici šole za telesno kulturo. Naj pripomnim, da je center zelo lepo urejen, ima dve dvorani. V eni smo se ogrevali, v drugi pa igrali. Gledalcev je bilo na vseh srečanjih precej, lahko pa rečem, da so bili neobjektivni, kar nas je zelo motilo.«

»Ali nam lahko poveste vzrok porazu?«

»Omeniti moram, da so bila vsa nastopajoča moštva zelo dobro pripravljena. Imajo poklicnega trenerja, ki jih vadi skozi vse leto. Na primer Student iz Novega Sada je zelo enotna ekipa, ki že 10 let igra skupaj, povprečna starost igralcev pa je 25 let. Pred kvalifikacijami so trenirali 10 dni skupaj nepretrgoma. Tudi Kvarner ima v svojih vrstah nekaj starejših igralcev iz vse države in so zelo vigrani. Enako lahko velja tudi za Jedinstvo iz Brčkoga. Vsa omenjena moštva zelo dobro igrajo v polju, kar nam manjka,

enakovredni pa smo jim bili na mreži. Največji vzrok, da smo izgubili, je pomanjkanje izkušenj, trenerja in morda neuigranost naše ekipe.«

»Ali ste odšli v Skopje dovolj pripravljeni?«

»Priprave so bile vsekakor preskromne. Kakor sem že omenil, smo brez trenerja in vadimo preveč nenačrtno. Drugo mesto v slovenski odbojarski ligi je tudi prišlo kar na hitro, zato so bile priprave bolj pičle. Tudi za-

radi odsotnosti nekaterih igralcev treningi niso bili vedno najbolj uspešni.«

»Še kakšna zanimivost?«

»Nič me ne čudi, če se na takih kvalifikacijskih turnirjih uvrsti v ligo celo najslabši. To se je pokazalo tudi v Skopju, saj so domačini hoteli na vsak način, seveda nepošteno, vriniti v ligo svojega predstavnika Vardarja. Za vedno pa se bom spomnil tudi, da nam je kljub temu, da smo imeli garderobo zaklenjeno, iz nje zmanjkalo nekaj osebnih stvari, tudi klubska žoga. Ni mi jasno, kako je bilo to mogoče.«

Polde Karlin

Šport • Šport • Šport • Šport • Šport •

BRZOJAVKE

Na umetnem drsališču v mestni hali v Celovcu se je v soboto pričel mednarodni troboj v kegljanju na ledu med pokrajinami Slovenija, Koroška in avstrijsko Štajersko. Tekmovanje je razdeljeno v tri skupine. Prva je tekmovala v soboto v Celovcu, v nedeljo pa so tekmovali v Gradcu. Po prvih neuradnih rezultatih vodijo Štajerci, medtem ko delita drugo in tretje mesto Slovenija in Koroška. Slovenske predstavnike so na tem troboju zastopali igralci Jesenic, Kranjske gore in Bleda. Dokončno odločitev troboja pa bomo videli v soboto na Jesenicah. Največ možnosti za osvojitve prvega mesta imajo igralci Štajerske, saj nastopajo s kompletnima moštvoma, ki sta zasedla drugo in tretje mesto na evropskem šampionatu. Slovenski predstavniki so odšli na to tekmovanje precej nepripravljeni, ker niso imeli predpriprav na ledu.

V nedeljo je bil v Kranju prijateljski dvoboj judoistov Jesenic in kranjskega Triglava. Oba nasprotnika sta igrala s petimi ekipami, rezultat dvoboja pa je neodločen. Posamezni rezultati: Triglav B : Jesenice B 7:17, Triglav A : Jesenice A 40:7, Triglav A : Jesenice B 20:17, Triglav B : Jesenice A 7:20.

Na drsališču pod Mežakljo bo za dan republike 29. november tradicionalni turnir v kegljanju na ledu za prehodni pokal. Organizator tega tekmovanja je Zveza za kegljanje na ledu, skupno pa se bo pomerilo 15 ekip z Jesenic, Bleda, Kranjske gore in Zirovnice.

Košarkarji Jesenic gostujejo v soboto v Italiji,

kjer se bodo pomerili s tamkajšnjo ekipo Daniel iz Udin. Srečanje bo odigrano v soboto.

V nedeljo bo odigrana zadnja tekma v jesenskem delu nogometnega prvenstva slovenske conske lige — zahod med Jesenicami in Ločanom v Škofji Loki. Jeseničani imajo zaenkrat 14 točk in so trenutno na četrtem mestu na lestvici, medtem ko je moštvo iz Škofje Loke na zadnjem mestu z eno samo točko.

Jesenice: Tabor 6:1

V nedeljo, 14. novembra, je bila na zasneženem igrišču in pod izredno slabimi pogoji odigrana prvenstvena nogometna tekma slovenske conske lige — zahod med moštvoma Jesenic in Tabora iz Sežane. Tekmo so naši nogometaši odločili v svojo korist z rezultatom 6:1. Za Jesenice so bili uspešni: Medja in Hribar po 2 ter Kačar in Koban. Moštvo Jesenic ima 14 točk, zadnjo tekmo v jesenskem delu prvenstva pa bodo odigrali v nedeljo z enajstotico Ločana v Škofji Loki.

ZA ŠALO

Tovariš zdravnik, rad bi dobro zdravilo proti smrčanju, ki me je stalo doslej že tri službe.«

Sodnik: »Priznajte vlom! Čemu tajite, ko pa imamo vaše prstne odtise!«

Obtoženec: »Kako jih morete imeti, ko pa sem delal v rokavicah! Ne priznam, pa amen.«

Kaj bomo gledali v kinu

Kino »RADIO«

20. in 21. novembra španski barvni film PESEM ZA KARABINKO 30-30, ob 17. in 19. uri, v nedeljo tudi ob 15. uri.

22. novembra italijanski barvni CS film ZVEZDE NOCI, ob 17. in 19. uri.

23. novembra ameriški film BUSTER KEATON — GENERAL, ob 17. in 19. uri.

24. novembra jugoslovanski film SVETOVLJAN, ob 17. in 19. uri.

25. in 26. novembra slovenski film LUCIJA, ob 17. in 19. uri.

27. novembra angleški film TUDI TO SE DOGAJA, ob 17. in 19. uri.

Kino »PLAVŽ«

20. in 21. novembra jugoslovanski film SVETOVLJAN, ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

22. in 23. novembra španski barvni film PESEM ZA KARABINKO 30-30, ob 18. in 20. uri.

24. novembra poljski barvni film PISANE NOGAVICE, ob 18. in 20. uri.

25. in 26. novembra ameriški film BUSTER KEATON — GENERAL, ob 18. in 20. uri.

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 19. novembra od 12. ure do 26. novembra do 12. ure.

ZAHOVNI DEL JESENIC: dr. Alojzij Jenko — Zdravstveni dom Jesenice, redna ordinacija vsak dan od 9. do 12. ure.

VZHODNI DEL JESENIC: dr. Franc Trampuš — Obratna ambulanta Železarne Jesenice, redna ordinacija vsak dan od 13. do 19. ure, razen ob sobotah od 7. do 13. ure.

Dežurna ambulanta v novem zdravstvenem domu je odprta vsak delavnik od 20. ure zvečer do 6. ure jutraj, vsako soboto pa od 15. ure neprekinjeno preko nedelje do ponedeljka do 6. ure jutraj v prostorih zdravstvenega doma, telefon 82-581, interni za zdravnika 26 in za medicinsko sestro 27.

Na področju Kranjske gore in Mojstrane opravlja dežurno službo zdravnik, ki dela v splošni ambulanti Kranjska gora. Izjema so vsaka prva, tretja in četrta nedelja v mesecu, ko je treba klicati dežurnega zdravnika, ki je po razporedu dežuren za področje Jesenic.

Nujne zdravniške obiske naročite v novem zdravstvenem domu, telefon 82-581.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transporta se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času moje bolezni.

Rudi Komac
transport

27. novembra ameriški barvni film TAJNE ŽIVLJENJA, ob 18. in 20. uri.

Kino ŽIROVNICA

20. novembra angleški barvni CS film DŽUNGLA LE-POTE.

21. novembra danski film SPOPAD.

24. novembra španski barvni film PESEM ZA KARABINKO 30-30.

27. novembra jugoslovanski film SVETOVLJAN.

Kino DOVJE

20. novembra danski film SPOPAD.

21. novembra angleški barvni CS film DŽUNGLA LE-POTE.

25. novembra španski barvni film PESEM ZA KARABINKO 30-30.

27. novembra ameriški film BUSTER KEATON — GENERAL.

Kino KOROŠKA BELA

20. novembra ameriški film BUSTER KEATON — GENERAL.

21. novembra jugosl.-angl. barvni CS film DOLGE LADJE.

22. novembra jugoslovanski film SVETOVLJAN.

27. novembra slovenski film LUCIJA.

Kino KRANJSKA GORA

20. novembra jugosl.-angl. barvni CS film DOLGE LADJE.

21. novembra ameriški film BUSTER KEATON — GENERAL.

25. novembra jugoslovanski film SVETOVLJAN.

26. in 27. novembra španski barvni film PESEM ZA KARABINKO 30-30.

Konserviranje dna na ASEA peči

Zaradi pogostih zastojev peči in še posebej, kadar peč dalj časa ne obratuje, če primanjkuje električnega toka, preti velika nevarnost dnu peči, ker hitro razpade.

Dno peči je zaphano z uvoženim sinterdolomitom iz Italije v teži 22 ton in je škoda zelo velika, če bi morali dno obnavljati po večkratnih redukcijah električnega toka. Ob zadnji prekinitvi obratovanja peči smo dno zaščitili pred razpadanjem dolomita tako, da smo oblili površino dna z raztopljeno betumensko smolo, in preko smole pa prevlekli še polivinil, ki preprečuje zraku, da pride v dotik z dolomitom.

Tako konzervirano dno z manjšimi finančnimi stroški lahko stoji več mesecev, brez da bi nastala kaka škoda na dolomitu.

M. M.

Z gradnjo severne tribune zelo hitijo, da bo lahko sprejela gledalce, ko bo svetovno prvenstvo v hokeju

HOKEJ NA LEDU

Jesenice : Olimpija 9 : 4

Na drsališču pod Mežakljo je bila v torek zvečer odigrana prijateljska hokej tekma med državnim prvakom Jesenicami in vice šampionom Olimpijo iz Ljubljane. Zmagali so domačini z 9:4 (2:0, 3:0, 4:4). Strelci za Jesenice: Eržen 3, Klinar 3, Hiti 1, Vidmar 1 in Petač 1. Za Olimpijo pa: Modic 2, Čretnik in Prosenc po 1. Tekmo sta pred okoli 2.000 gledalci dobro vodila Kozjek in Benedičič z Jesenic.

JESENICE: Knez, Gasar, Razinger, Vidmar, Pirc, Eržen, Valentar, Hribar, Petač, Pipan, Hiti, Klinar, Jan III. **OLIMPIJA:** Cerar, Zadnikar, Svetlin, Miklavčič, Gruđen, Domjan, Prosenc, Aljančič I in II, Unuk, Čretnik, Modic, Beravs, Penca in Rozman.

Državni prvak moštvo Jesenic je nastopilo s popolnoma pomlajeno ekipo, razen dveh, medtem ko sta pri gostih manjkala samo Gale in Župančič. V prvi tretjini je bila igra zelo nežna in nezanemljiva. Nekoliko so domačini zaigrali živahneje, ko je Eržen dosegel prvi gol po lepi podaji Klinarja. V tem delu igre so gostje imeli

nekaj priložnosti za dosego gola, toda dobra obramba Jesenic je vedno pravočasno posredovala. Druga tretjina je bila podobna prvi. Igralci Olimpije so se morali zatekati k obrambi, da so se rešili večjega poraza. Po zadnjem premoru so igralci prišli na igrišče kot prerije. V hitrih protinapadih so prvi povišali rezultat domačini, realizator pa je bil Petač, toda le dve minuti pozneje se je zatresla mreža domačinov, ki jo je v zadnji tretjini branil mladi Gasar, strelec prvega gola za goste pa je bil Čretnik. Tekma je postajala vedno bolj živahna in vsaj nekoliko po-

dobna hokeju. Zadnji gol torkovega srečanja je dosegel veteran Klinar, ki je bil istočasno najboljši igralec Jesenic, pri gostih pa se je najbolj izkazal mladi Aljančič. Pri obeh nasprotnikih se pozna, da jim manjka tekem z močnejšimi nasprotniki. Zanimivost tega srečanja pa je vsekakor, da sodnika vseh 60 minut igre nista izrekli nobene kazni.

P. K.

Radio Jesenice

na srednjem valu 200 m

PROGRAM od 20. 11. do 25. 11.

SOBOTA, 20. 11. ob 20. uri

- lokalna poročila,
- obvestila in reklame,
- kulturno prosvetne zanimivosti in problemi,
- čestitke in želje poslušalcev,
- mladinska oddaja.

NEDELJA, 21. 11. ob 11. ur

- Mi pa nismo se uklonili sestavek in koledar važnejših dogodkov v preteklosti,
- obvestila in reklame,
- Športnih 10 minut: razgovor s predsednikom Občinske skupščine Ludvikom Slamnikom, o svetovnem hokejskem prvenstvu na Jesenicah,
- čestitke in želje poslušalcev.

TOREK, 23. 11. ob 15. uri

- lokalna poročila,
- Naši amaterji nastopajo,
- Delavska univerza,
- obvestila in reklame,
- Pogovor s poslušalci,
- čestitke in želje poslušalcev.

ČETRTEK, 25. 11. ob 15. ur

- lokalna poročila,
- Pravnik vam svetuje,
- glasbena oddaja,
- Jeseniške aktualnosti.

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu na Jesenicah

(nadaljevanje s 5. strani)
se tudi za nižjerazredna srečanja pridobi gledalce.

Povezali smo se tudi že z raznimi okrevališči v inozemstvu, ki bodo pošiljala svoje okrevance na tekme na Jesenice. Tudi s turističnimi organizacijami v Beljaku, Celovcu in v Trbižu imamo dobre stike. Da bi se obiskovalci počutili čim bolje, bomo uvedli izjemni delovni čas v trgovinah in gostinskih lokalih in poskrbeli, da bo promet v tem letnem času neoviran. Takrat bo dograjen tudi novi podvoz in most čez Savo do drsališča, kjer bomo uredili parkirni prostor. Turisti, ki bodo v tem času v Kranjski gori, pa bodo imeli redno avtobusno zvezo iz teh kra-

jev na tekme C skupine. Naše geslo je: privabiti v tem času čim več gledalcev na jeseniško drsališče.

Organizacija prvenstva terja precej dela in izkušenj. Kakšen bo torej pododbor in koliko članov bo imel?

»V pododboru na Jesenicah vsaj tako predvidevamo, bo največ 12 članov, ki bodo vodili svoje skupine, tako upam, da ne bo spodrseljav. V odbor bo treba imenovati ljudi, ki bodo voljni delati in jim ne bo nobena naloga pretežka. Upam, da bo do 3. marca vse nared in da bomo zadovoljni kot gledalci in kot občani, gostje pa bodo odnesli lep vtis o Gorenjski, posebno še o naših železarskih Jesenicah.« Polde Karlin

O livarskih jedrih

Zaradi prenašanja izkušenj in izmenjave mnenj je Društvo livarjev Slovenije priredilo v Ljubljani zelo zanimivo predavanje o livarskih jedrih, surovinah in načinu izdelave teh jeder. Ker je tehnologija izdelave teh jeder izredno raznovrstna, upoštevajoč najrazličnejše surovine, bo morda to zanimalo tudi naše bralce.

V odličnih, kjer naj ostanejo po odlitju odprtine, luknje, utori, sploh prazna mesta, običajno to livarsko-tehnološko rešujemo z vstavljanjem odgovarjajočih oblik jeder. Jedra so običajno izdelana iz livarskega peska, ki mu dodamo potrebno vezivo, da veže zrna peska skupaj. Ker so veziva najrazličnejšega izvora, je tudi vzdržnost peska, posebno pa odpornost proti vdiranju taline v površino peska, različna, zato je v svetu znanih veliko postopkov z najrazličnejšimi vezivi.

Po vrsti sušenja jeder razlikujemo: jedra, ki imajo v odgovarjajočem vezivu strjevalce in je strjevanje kemičnega značaja in v hladnem. Sem štejemo kot veziva razna strjevalna olja na osnovi modificiranih umetnih smol, nadalje cementa in silikatna veziva za CO² postopek.

V drugo skupino spadajo veziva, ki se strjujejo na zraku, lahko pa sušenje pospešimo s toploto. To so strjevalna olja, cement, umetne smole, bakelitna veziva in razni silikati.

V tretjo skupino spadajo veziva, ki se strjujejo pri višjih temperaturah in so postopki znani pod imenom »Croning« postopek, hot-box postopek. Kot veziva uporabljamo umetne smole, silikatna veziva in glukoze.

Naslednjo skupino, kjer opravimo strjevanje z visoko frekvenčnimi agregati, imenovano tudi di-električno su-

šenje, pa tvorijo suha veziva: umetne smole, silikatna in olja prosta veziva.

Za sušenje v sušilnih pečeh za jedra pa uporabljamo razne emulzije težko tekočih olj, tenko tekoča olja za jedra, suha veziva, umetne smole in olja prosta veziva.

Pri sušenju na zraku pridejo v poštev razne gline in bentoniti ter glina, ki jo vsebuje že sam livarski pesek v različnih količinah.

Iz navedenega vidimo, da se posamezne surovine pojavljajo v več skupinah, kjer je njihov % kot vezivo različen, saj se giblje od 1 do 4 % glede na količino uporabljenega peska.

Za ugotavljanje uporabnosti posameznega veziva pa nam morajo biti poznane njegove karakteristike. Kakšne lastnosti torej ugotavljamo? Agregatno stanje, v glavnem tekoče in prašno, kar vpliva na način transporta, trajanje uporabnosti veziva, ki se giblje od enega meseca do neomejenega časa, vskladiščenje pripravljene mešanice, kjer je čas, v katerem moramo jedro izdelati, torej mešanico uporabiti, od 10 minut do neomejenega časa. Naslednja lastnost je tečnost peska oziroma mešanice, lepilna sposobnost, »zelen« trdnost, končna trdnost, odpornost proti obrubu, merna točnost jeder, odpornost proti vodi in vlagi, sposobnost vskladiščenja, duh pri mešanju, obdelavi in sušenju ter pri vlišanju. Nadaljnja lastnost, ki nam mora biti znana, je tudi odpornost proti toploti, čas sušenja, strjevanja in razpadanja. Poseben

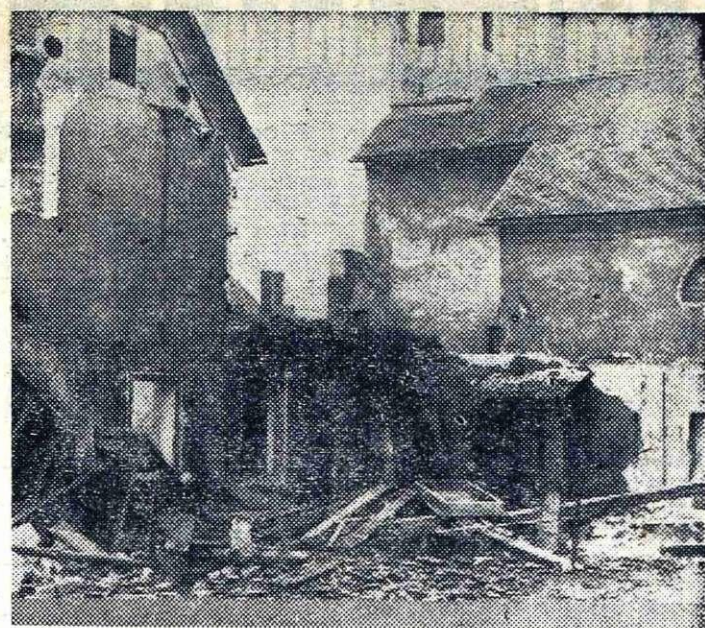
pomen pa ima tudi tvorba plinov, ki jim moramo preprečiti primeren odvod.

Upoštevajoč trdnost, ki jo posamezno vezivo nudi jedro armirano z železom. Pri umetnih smolah zaradi velike trdnosti armatura praviloma odpade.

Če torej upoštevamo, da kot vezivo uporabljamo še razne stranske proizvode pri predelavi sladkorja, koruzne moke, škroba in raznih lužin, potem je razvidno, da je vprašanje izdelave jeder, uporabljajoč pravilno vezivo, dokaj kompliciran poseg, od katerega je odvisna kvaliteta odlitka in njegova uporabnost.

Taka predavanja so zelo poučna in potrebna, saj je prenašanje izkušenj ne samo koristno, temveč v taki obliki tudi najbolj neposredno.

T. R.

Ob zadnji vselitvi v nove stolpiče se je izselilo tudi precej prebivalcev Stare Save. Hiše, ki so jih izpraznili, so tako pričeli podirati in so v glavnem že vse podrtе. Današnja fotografija prikazuje ruševine nekdanje pritlične stanovanjske hiše, stisnjene med graščino in »Markotovo« hišo

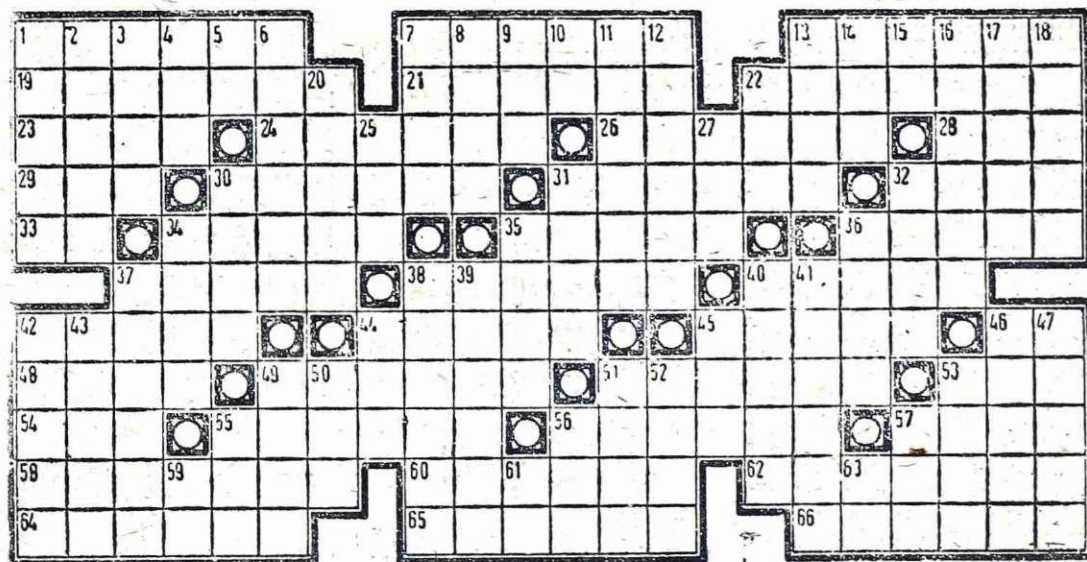
Križanka

Vod.: 1. delovna enota v naši železarni, 7. kravji pastir, 13. vrtni škodljivec, 19. preglednik, kontrolor, 21. avion, 22. reka v Burmi, 23. zliv, sotočje, 24. tuje žensko ime — nekdanje zelo znana popevka, 26. veliko črnsko mesto v Nigeriji, 28. gradbeni material, 29. zvok z določeno višino, 30. poškodba, kvar, 31. vsota, določena kvo-

vetnik, 64. grapa, tesen, 65. dovršni pretekli čas v srbohrvaščini, 66. glavno mesto Turčije.

Navp.: 1. del roke ali noge (množ.), 2. učitelj govornišva, 3. domača žival, 4. čar, privlačnost, 5. samoglasnik in soglasnik, 6. jeseniški akademski slikar, 7. zelo strupen element, 8. udomačen izraz za staro železo, 9.

kočina, 45. gora v Julijcih, znana po bojih iz prve svetovne vojne, 46. obrtnik živilske stroke, 47. določen znesek, 49. ime filmske igralke Turner, 50. arabski žrebci, 51. očit, opis, 52. stisnjena dlan, 53. reka na Štajerskem, 55. okrasna ptica, 56. glavni števniki, 57. primitivno orožje, 59. začetnici pri-

Ves kolektiv orodjarne ...

(nadaljevanje s 1. strani)

Ko pa so avtorji tehnične izboljšave vgradili posebna tesnila in si omislili boljše mazanje krogličnih ležajev, so podaljšali njihovo življenjsko dobo od prejšnjih 14 na 90 dni. Pred izvedbo izboljšave so pri rafama strojih vsako leto zamenjali več kot 760 krogličnih ležajev, sedaj pa so njihovo porabo zmanjšali na 130. Če računamo, da je cena enemu krogličnemu ležaju več kot 12.000 dinarjev, lahko ugotovimo izredni prihranek, ki ga je ustvaril kolektiv orodjarne v obratu Javornik III. Prav tako moramo upoštevati, da za kroglične ležaje potrošimo tudi devizni denar in je zaradi tega prihranek še veliko pomembnejši. Razen prihrankov pa so javorniški orodjarji s svojo izboljšavo onemogočili tudi stalne okvare in zastoje — brusilnih strojih, sebi pa olajšali delo in pridobili čas, ki ga bodo lahko porabili za druga vzdrževalna dela.

Zuro

Železarski alobus

BRAZILIJA. V največji železarni v Braziliji in na južnoameriški celini »Volta Redonda«, ki ima sedaj letno proizvodno zmogljivost, 1,2 milijona ton surovega jekla in jo nameravajo povečati na 1,4 milijona ton, bodo zgradili nove naprave za povečanje proizvodnje hladno valjanih trakov. Potrebne naprave bodo kupili v ZDA.

LIBERIJA. Letos poleti je bila v glavnem mestu Liberije Monrovi konferenca zahodnoafriških železarskih strokovnjakov. Na tej konferenci so se dogovorili, da bodo ustanovili posebno železarsko združenje, ki se bo ukvarjalo z razvojem železarske industrije v Zahodni Afriki. Zaenkrat nameravajo zgraditi prvo večjo železarno na liberijski morski obali pri mestu Buchanan, ki bo proizvajala letno okoli 500 tisoč ton železarskih izdelkov.

ta, 32. vežba, vodenje, 33. kemični znak za prvo iridij, 34. industrijsko mesto na Gorenjskem, 35. umetniška galerija v Milanu, 36. moško ime, 37. največje finsko jezero, 38. poldrag kamen, 40. izvršni organ vladajoče stranke v neki državi, 42. grenka zdravilna rastlina, 44. del ženske garderobe, 45. odločilni trenutek v bolezni, gospodarstvu itd., 46. začetnici slovenskega skladatelja, 48. hiter, spreten, 49. mesto v Tesaliji, 51. pohištvo, oprema, 53. domača žival, 54. gol, slečen, 55. oksidna prevleka na starih kovinskih predmetih, 56. naša najlepša alpska dolina, 57. vrh z zanko, 58. prebivalci grškega polotoka, 60. ena od projekcij, 62. od-

oče, 10. avtomobilska oznaka Valjeva, 11. nov odstavek, nova vrsta, 12. ime skladatelja Schumann, 13. vrsta lovskega psa, 14. zgoden, 15. medmet bolečine, 16. azijski polotok, 17. del posteljnine, 18. mesteca v Boki Kotorski, 20. kraj na Mežakliji, kjer je počitniški dom, 22. določeni dnevi v rimskem koledarju, 25. mesec v letu, 27. staro-židovski kralj, 30. pristanišče v severni Afriki, 31. del kesa, 32. najbolj razširjena tekočina, 34. mesteca v bližini Splita, (letališče), 35. nevestino premoženje, 36. osnova, temelj, 37. pesnik otožnih pesmi, 38. krasta, gnida, 39. risarski pripomoček, 40. dolina pod Triglavom, 41. travnik, trata, 42. mesto na otoku Krku, 43. muza ljubzenskega pesništva, 44. življenjska te-

imka in imena ruskega dramatika (Tri sestre), 61. oranje, 63. začetnici hrvaškega pesnika (Intima).

-jn

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«